

Hronika / Chronik

Izvještaj o radu Centra za balkanološka ispitivanja ANUBiH u 2011. godini

Uprkos finansijskim i kadrovskim teškoćama s kojima se Centar za balkanološka ispitivanja sretao, u 2011. godini se uspjelo sa realizacijom dobrog dijela planiranih aktivnosti. U prvom redu ističemo napore za osiguravanje redovnog izlaženja Godišnjaka. Tako je u februaru 2011. godine objavljen Godišnjak broj 39. za 2010. godinu. Ovaj broj sadrži jedanaest naučnih radova, dva prikaza teksta, in memoram i hroniku Centra, a u njemu su učestvovali autori iz Australije, Bosne i Hercegovine, Hrvatske, SR Njemačke i Srbije. Časopis se od ovog broja izdaje u formatu A4 umjesto dosadašnjeg B5 i ima novi dizajn preloma tekstova. Na ovaj format smo prešli jer on bolje podržava radove iz oblasti arheologije, posebno ilustrativne priloge koji čine integralni dio ove vrste naučnih radova.

Sredstvima u iznosu od 5.000,00 KM koje je dodijelila Fondacija za izdavaštvo / nakladništvo pri Federalnom ministarstvu kulture i sporta uspjeli smo pokriti samo dio troškova tehničke pripreme časopisa za štampanje i poslove štampanja, dok je ostatak sredstava donirala Rimsko-germanska komisija Njemačkog arheološkog instituta iz Frankfurta na Majni u SR Njemačkoj. Časopis je u okviru redovne razmjene ANUBiH poslan na 150 adresa najznačajnijih srodnih institucija u našoj zemlji i svijetu čime je nastavljen kontinuitet informisanja domaće i međunarodne javnosti o naučnim aktivnostima u našoj zemlji. Krajem maja 2011. godine u Akademiji nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine u okviru promocije izdanja ANUBiH organizirane od Odbora za istorijske nauke promoviran je i navedeni broj Godišnjaka.

U prvoj polovini godine se intenzivno radilo na indeksiranju Godišnjaka. Časopis je prijavljen u bazu Centralne i istočnoevropske online biblioteke (Central and Eastern European Online Library – CEEOL) i bazu EBSCO Host. Pristup bazama nije iziskivao nikakve materijalne troškove, a redakcija je obavezna bazi pravovremeno dostavljati pripremljene članke u propisanom formatu. Redakcija Godišnjaka je uz podršku Izvršnog odbora ANUBiH odlučila da pristup člancima Godišnjaka u okviru obje baze bude slobodan i besplatan. Sa objema bazama su potpisani ugovori prema kojima će od broja 40 Godišnjak biti dostupan u njihovom indeksu. Ugovor sa bazom CEEOL omogućava i uključivanje svih ranijih brojeva časopisa, što se planira realizirati u 2012. godini.

U Centru za balkanološka ispitivanja tokom 2011. godine izvršeno je i digitaliziranje starih brojeva Godišnjaka (brojevi 1-30). Svi brojevi su postavljeni na web stranicu Akademije te su u PDF formatu dostupni svim zainteresovanim čitaocima.

Zahvaljujući sredstvima koja su nam krajem 2010. godine dodijeljena od strane Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke i Ministarstva civilnih poslova Bosne i Hercegovine pristupilo se finalizaciji projekta digitalizacije kartoteke „Grobovi prastanovnika zapadnog Balkana“. Rad na ovom projektu naš Centar je otpočeo još 80-tih godina prošlog stoljeća u cilju stvaranja informacione baze koja bi sadržavala podatke o brojnim, do sada mahom nepristupačnim grobnim cjelinama sa područja ovog dijela Balkana. Izvorišnu osnovu projekta čini 2130 kartona sa tekstualnim i slikovnim podacima za isti broj grobnih cjelina istraženih do 1992. godine. Navedenim projektom predviđeno je da se svi ti podaci elektronski obrade i učine pristupačnim domaćoj i stranoj naučnoj javnosti. Za projekat su, osim stručnog tima kojeg čine Melisa Forić i prof. dr. Blagoje Govedarica, angažirani i informatičari Zlata Salihagić i Haris Subašić. U 2011. godini napravljena je analiza cjelokupnog materijala, informatički tim je obavio kreiranje modela informacione baze, a u toku je proces unosa sadržaja sa postojećih kartona. Najobimniji dio posla – skeniranje i obrada slikovnih sadržaja kartona (crteži arheološkog materijala) i njihova priprema za unošenje u bazu podataka je također u fazi realizacije. Ovdje se radi o veoma obimnoj dokumentaciji sa ukupno 9223 crteža, čiji jedan dio je zbog ratom uzrokovanih oštećenja morao biti grafički repariran. To je uslovalo neplansko povećanje obima rada i prolongiranje predviđenih rokova. No, ipak smo uspjeli obaviti najveći dio neophodnih poslova te se definitivna realizacija prve dvije faze projekta može očekivati krajem prvog

tromjesečja 2012. godine. Po završetku ovog dijela, potrebno je pristupiti izvođenju treće faze koja obuhvata sređivanje informacione baze podataka (analiza i dizajn), sistematizaciju unesenih podataka (razvoj, testiranje) i web prezentaciju (implementacija).

Težište rada na izdavačkoj djelatnosti u drugoj polovini godine bilo je na pripremama novog broja Godišnjaka br. 40 za 2011. godinu. Pošto se radi o jubilarnom broju, pripremljena je kompletna bibliografija radova objavljenih u 40 brojeva, a planirana je i izrada CD-a sa svih 40 brojeva Godišnjaka u digitalnom izdanju koji bi se priložio uz aktuelno izdanje časopisa. U ovom broju svoje priloge dali su autori iz Hrvatske, Njemačke, Velike Britanije, Australije i Bosne i Hercegovine, a časopis se sastoji iz 15 članaka, jednog prikaza i hronike Centra. Izdavanje i ovog broja Godišnjaka finansijski je pomogla Rimsko-germanska komisija Njemačkog arheološkog instituta iz Frankfurta na Majni sa dotacijom u visini od 2.000 eura, dok je Fondacija za izdavaštvo putem svog konkursa dodijelila samo 3.000 KM. Navedena finansijska sredstva nisu dovoljna za izdavanje aktuelnog broja te smo bili primorani da obezbijedimo dodatna sredstva kako redovno izlaženje časopisa ne bi došlo u pitanje. Krajem godine, zahvaljujući predusretljivosti Regionalnog austrijskog ureda za naučnu i kulturnu saradnju u Sarajevu, a uz pomoć Saveznog ministarstva za evropska i međunarodna pitanja i Saveznog ministarstva za nastavu, umjetnost i kulturu Republike Austrije, obezbijedeno je još 3.000 KM, koliko je bilo neophodno da bi se pokrili troškovi štampanja časopisa. Također od strane Fondacije za izdavaštvo Sarajevo krajem decembra 2011 odobreno je i dodatnih 2.000 KM koje su nedostajale za distribuciju i slanje časopisa u redovnu razmjenu.

Intenzivno se više godina radilo i na pribavljanju sredstava za izdavanje monografija dr. Veljka Paškvalina. Centar je uputio aplikacije Fondaciji za izdavaštvo Sarajevo, Federalnom ministarstvu kulture i sporta i Kantonalnom ministarstvu kulture i sporta za sredstva potrebna za izdavanje monografije dr. Veljka Paškvalina „Antički sepulkralni spomenici sa prostora Bosne i Hercegovine“ koja je već u potpunosti pripremljena i spremna za objavljivanje u okviru izdanja Centra za balkanološka ispitivanja ANUBiH. Već ranije je osigurana pomoć Ureda Matice Hrvatske u Sarajevu, u vidu digitalno-tehničke pripreme za štampu i finansijske pomoći u iznosu od 2.000 KM za štampanje. Ured Matice Hrvatske u Sarajevu bio bi suizdavač ovog djela. Krajem godine Federalno ministarstvo kulture i sporta je zahvaljujući sredstvima prikupljenim od članarina turističke zajednice i boravišnim pristojbama u Turističkoj zajednici Kantona Sarajevo odobrilo iznos od 15.000 KM za projekat izdavanja knjige dr. Veljka Paškvalina „Antički sepulkralni spomenici sa prostora Bosne i Hercegovine“, što bi omogućilo njeno publiciranje.

U Centru su tokom 2011. godine izvršene pripreme za izdavanje rukopisa koji je pronađen u zaostavštini akademika Alojza Benca, dugogodišnjeg direktora Centra za balkanološka ispitivanja. Tekst kao i ilustrativni materijal djela pod nazivom „Religijske predstave prastanovnika jugoslovenskih zemalja“ su već digitalizirani, a prof. dr. Blagoje Govedarica izradio je stručnu recenziju. Kako se u 2012. navršava 20. godina od smrti akademika Alojza Benca, u planu je da se izdavanjem knjige obilježi ova godišnjica. S obzirom na nemogućnost pronalaska sredstava za izdavanje knjige u ANUBiH, obavljen je razgovor sa izdavačkom kućom Sarajevo Publishing za objavljivanje knjige u okviru edicije Kulturno naslijeđe u kojoj je Benac već ranije objavljivao svoja djela. Akademija nauka i umjetnosti BiH i naš Centar bi se u ovom slučaju pojavili kao suizdavači.

Redovni godišnji sastanak Redakcije Godišnjaka i sarajevskih članova Centra za balkanološka ispitivanja održan je 15. novembra 2011. godine. Sa žaljenjem ističemo činjenicu da ni ovog puta zbog nedostatka finansijskih sredstava sastanku nisu mogli prisustvovati članovi Centra izvan Sarajeva. To umnogome umanjuje mogućnost zajedničkog planiranja rada i obim iskorištenosti naučnog potencijala naše institucije. Na sastanku su razmatrane aktivnosti Centra u 2011. godini te plan aktivnosti za 2012. Uz već započete poslove iz 2011. godine, planirano je intenziviranje priprema za obilježavanje 50. godišnjice Centra koja pada u 2013. godini. Predviđeno je da u središtu obilježavanja ovog jubileja bude jedan naučni skup sa temom koja bi bila multidisciplinarna i dovoljno atraktivna za javnost, a u koju bi se mogli uključiti i članovi Centra. Obljetnica i naučni skup koji bi se održao u jesen 2013. godine bi bili prilika da se po prvi put od 1991. godine u Sarajevu okupe svi članovi Centra i da se održi i sastanak Centra u punom sastavu. Neki od članova Centra već su ranije izrazili spremnost da dođu u Sarajevo o svom trošku, a ovaj jubilej bi svakako bio prilika za to. Formirana je komisija za obilježavanje 50. godišnjice u sastavu: akademik Dževad Juzbašić, prof. dr. Blagoje Govedarica, doc. dr. Esad Kurtović, doc. dr. Adnan Busuladžić i Melisa Forić. Komisija će se sastati u martu 2012. godine radi koordiniranja pripremnih aktivnosti. Iako je predloženo nekoliko tema („Spomenička baština“, „Istok i zapad od praistorije do danas“ i sl.), ostalo je otvoreno pitanje naziva i određivanja teme skupa. Pozivaju se i ostali članovi Centra da iznesu svoje prijedloge koje bi trebalo dostaviti do sastanka Komisije u martu 2012. godine. Zaključeno je da je za planirane aktivnosti potrebno sprovesti proceduru unutar ANUBiH i njenih struktura kako bi ovaj značajan jubilej bio na listi prioriteta u ANUBiH za 2013. godinu. O planiranim aktivnostima obaviješteno je Odjeljenje humanističkih nauka, Odbor za istorijske nauke, ali i ostale institucije kao što su Institut za istoriju, Zemaljski muzej, Orijentalni institut i druge, da bi se obilježavanje 50. godišnjice Centra usaglasilo sa njihovim planiranim aktivnostima. U razmatra-

nju su mogućnosti osiguravanja pokroviteljstva naučnog skupa (u tom smislu obavljene su i prve konsultacije u Predsjedništvu Federacije BiH), kao i finansijske podrške nadležnih ministarstava. Otvoreno je i pitanje pripreme manje brošure Centra, po uzoru na onu izdatu 1983. godine, u kojoj bi se prezentirao historijat i rezultati djelovanja Centra od 1963. do 2013. godine, a također i digitaliziranje svih izdanja Centra koji bi se time učinili dostupnim naučnoj i široj javnosti.

Prof. dr. Blagoje Govedarica, član ANUBiH i urednik Godišnjaka CBI ANUBiH je tokom 2011. godine bio nosilac većeg dijela aktivnosti Centra, kako onih koji se tiču naučnoistraživačkih projekata tako i rada na časopisu. Zahvaljujući njegovom angažmanu obezbijedena je finansijska dotacija od strane Rimsko-germanske komisije Njemačkog arheološkog instituta.

Otežavajuća okolnost za rad Centra u 2011. godini bila je veoma teška kadrovska i organizaciona situacija u ANUBiH koja je prouzrokovana nedostatkom odgovarajuće potpore od strane nadležnih državnih organa. Iz tih razloga je izvršena privremena preraspodjela poslova, tako da je naša saradnica Melisa Forić morala biti veći dio godine angažirana na drugim poslovima Akademije, izvan Centra za balkanološka ispitivanja. Uprkos tome, veći dio redovnih aktivnosti Centra je uspješno realizovan, a ona je učestvovala i na arheološkim istraživanjima na lokalitetu Jagnilo kod Goražda koja su organizirali Zemaljski muzej Bosne i Hercegovine i Institut za prahistoriju i stariju istoriju Carl Albrechts Univerziteta iz Kiela, pod vođstvom prof. dr. Johannes Müllera, direktora ovog instituta i člana našeg Centra za balkanološka ispitivanja.

Melisa Forić